

MISSIÓ ALIMENTACIÓ SALUDABLE – Document explicatiu

Versió 2.0

Data: 01/12/2022

Índex

Treball de definició de la missió d'Alimentació saludable del Compromís Metropolità 2030	3
1. Missió	3
2. Context, reptes i justificació	4
2.1. Focus de la missió i context	4
2.2. Principals reptes als que es vol fer front	5
2.3. Conceptes clau per la definició de la missió	6
3. Palanques de la missió	7
4. Vectors de la missió	8
5. Proposta de mesures principals de la missió	8
6. Espai de referència	9
7. Relació amb Agendes i plans i programes	10
7.1. Relació amb les Agendes globals	10
7.2. Agendes sectorials, plans i programes relacionats amb la missió	12
8. Grup de treball de la missió	13

Treball de definició de la missió d'Alimentació saludable del Compromís Metropolità 2030

1. Missió

Repte: Alimentació saludable

Missió: Garantir l'accés a una alimentació més saludable i sostenible per a tothom i a tot arreu

Compromís 2030: El 2030 la dieta de la població de la regió metropolitana de Barcelona es basarà en un 60% en aliments de proximitat

L'alimentació ocupa un lloc cada cop més destacat en l'agenda estratègica de les ciutats. A partir de la Carta Alimentària de la Regió Metropolitana de Barcelona, la proximitat s'ha identificat com l'element a partir del qual es pot anar aprofundint en la resta de transformacions del sistema alimentari per fer-lo més sostenible, saludable i just, alhora que esdevé una activitat econòmica més rellevant i un factor de cohesió territorial.

2. Context, reptes i justificació

2.1. Focus de la missió i context

Les ciutats de Granollers i Barcelona van ser de les primeres signants, l'any 2015, del **Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà**, el document de referència per a les ciutats de tot el món per al desenvolupament de polítiques alimentàries locals. La planificació de diversos aspectes relacionats amb l'alimentació i el desplegament de les polítiques corresponents ha estat una constant en la història de les ciutats, però no ha estat fins els darrers anys que s'ha incorporat des d'una mirada més holística, integrant tots els aspectes de producció, distribució, consum i tractament dels residus sota una estratègia comuna.

Avui en dia són ja diverses les ciutats de la regió metropolitana de Barcelona que compten amb una estratègia alimentària i compten amb el suport de programes de la resta de nivells de l'administració. La Generalitat de Catalunya ha aprovat el Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya 2021-2026, la Diputació i l'AMB disposen de plans d'acció i programes específics i el PEMB ha impulsat la Carta Alimentària de la Regió Metropolitana de Barcelona (CARM). La designació de Barcelona com a Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible l'any 2021 també va representar una empena important en aquest sentit.

L'objectiu fonamental en tots els casos és **avançar cap a una alimentació més sostenible, saludable i justa**. Això vol dir una alimentació bona per a les persones, bona per als territoris, bona per al planeta i bona per al conjunt de la cadena alimentària, de manera que els diferents agents de la cadena, i especialment els que formen part del sector primari, s'hi guanyin la vida.

A l'hora de posar el focus en el compromís associat a aquesta missió, s'ha considerat que **la proximitat és la dimensió clau** que permet treballar millor la resta de dimensions d'aquesta alimentació sostenible, saludable i justa, per tres motius fonamentals:

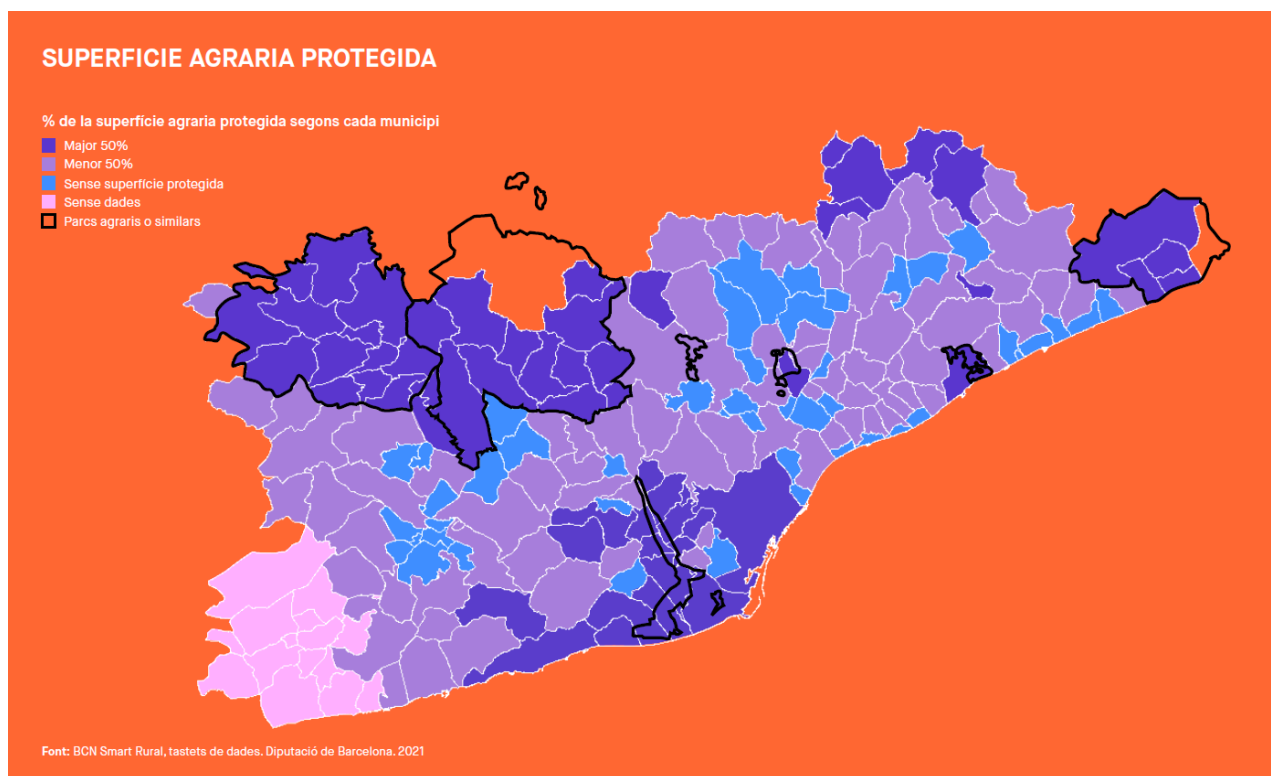
- És des de la proximitat des d'on es pot incidir més directament en la dimensió de la sostenibilitat, no només pel que representa en termes de reducció de les necessitats de transport, sinó perquè es pot col·laborar millor amb els agents implicats per aconseguir una producció, una distribució i un consum més sostenibles.
- Apostar per l'alimentació de proximitat suposa guanyar quotes de sobirania alimentària. Malgrat avui en dia la dependència de les cadenes globals de subministrament d'aliments és innegable, tot allò que permeti reduir ni que sigui mínimament aquesta dependència és convenient, i més tenint en compte les incerteses que planen avui en dia sobre el comerç mundial d'aliments.
- Incrementar la producció i el consum d'aliments de proximitat és un factor cada cop més important per al reforçament de les economies locals en determinats territoris i per reconstruir unes relacions entre el món urbà i el món rural imprescindibles per assolir millores en termes d'equilibri territorial.

Pel que fa a l'indicador a utilitzar per al compromís, és important assenyalar que **no disposem encara d'indicadors prou ajustats per a la mesura del consum o la distribució de proximitat**, especialment si volem prendre com a referència àmbits territorials inferiors a Catalunya. És per això que s'ha optat per un indicador provinent d'enquesta, assumint les limitacions que aquest fet comporta.

L'any 2022, PRODECA va realitzar una enquesta a més de 500 persones entre 25 i 65 anys responsables de la compra d'alimentació en les seves famílies. Un 70% d'aquestes persones eren de la demarcació de Barcelona. Segons els resultats d'aquesta enquesta, el 45,8% de la cistella de la compra (alimentació i begudes) és de producte local (procedent de tot Catalunya).

Per a la definició del compromís d'aquesta missió, doncs, s'ha pres aquesta dada com a referència, de manera que **la proximitat s'associa al conjunt del territori català, i s'ha considerat adequat situar l'objectiu per al 2030 en el 60%**. Això significa que caldrà realitzar almenys una enquesta similar l'any 2030 (i possiblement alguna altra en un moment entremig) per comprovar el seu compliment.

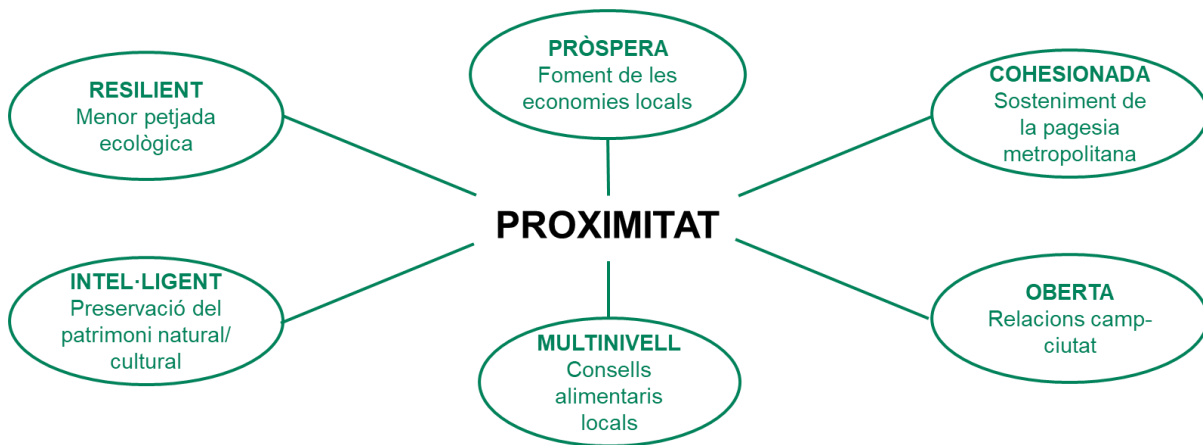
Val a dir, tenint en compte l'anterior, que un dels aspectes a treballar en el marc del desenvolupament d'aquesta missió serà també el disseny d'indicadors més afinats que permetin orientar millor les polítiques a portar a terme.

2.2. Principals reptes als que es vol fer front

Un dels resultats del procés Barcelona Demà, va ser la identificació de 68 reptes, organitzats segons cadascuna de les 6 mirades metropolitanes, a partir dels quals calia iniciar els debats i els treballs per tal d'identificar missions que en poguessin donar resposta.

Tenint en compte que el principal focus de la missió és la proximitat, **l'encaix amb el relat de les mirades metropolitanes** es pot resumir de la següent manera:

A continuació es relacionen els reptes principals als que la missió vol posar solució o amb els que es relaciona:

Metròpoli resilient

Emergència climàtica i ambiental

MR.1.4. Estils de vida i consum

Quines són les formes de viure i consumir que ajuden a la reducció de la petjada de carboni i altres contaminants?

MR.1.5. Accés a l'aigua

Quines actuacions cal coordinar per tal de garantir l'accés a l'aigua en un escenari d'escassetat?

Territori saludable

MR.2.3. Agricultura de proximitat

Com potenciar els espais de producció agrària de proximitat i la seva vinculació amb el comerç de barri i amb projectes d'emergència alimentària?

Metròpoli pròspera

Ocupació inclusiva i de qualitat

MP.2.3. Treball en l'economia verda

Quines estratègies poden ajudar-nos a consolidar un capital humà adaptat a la nova economia verda?

Metròpoli oberta

Identitat i marca metropolitana

MO.1.2. Coneixement de la realitat metropolitana

Com es pot enfortir el coneixement del territori, la societat, la població i l'economia de l'RMB?

2.3. Conceptes clau per la definició de la missió

- **Alimentació saludable:** L'alimentació saludable és aquella entesa com suficient, equilibrada, variada i satisfactòria, d'acord amb les necessitats de cada etapa de la vida, tenint en compte que l'edat, el sexe, l'estructura corporal o el grau d'activitat física determinen diferents necessitats nutricionals i energètiques.

- **Alimentació sostenible:** L'alimentació sostenible consisteix a alimentar tota la població d'una manera que beneficiï les persones, el planeta i els territoris. Per aconseguir-ho, cal produir, transformar, vendre, comprar i consumir aliments creant prosperitat, promovent la justícia social, cuidant, conservant i regenerant els nostres recursos i ecosistemes, així com salvaguardant la capacitat de les generacions futures d'alimentar-se també de manera sostenible.
- **Dieta:** En el context d'aquesta missió, es considera "dieta" com el patró alimentari habitual de les famílies. Per extensió, es vincula amb el concepte de "dieta planetària", que és un model alimentari basat en la salut i la sostenibilitat que té en compte paràmetres com ara la compra de proximitat, el transport sostenible i la reducció de consum d'aigua, electricitat i gas en el sistema alimentari.
- **Proximitat:** En termes generals, cal considerar la proximitat pel que fa als aliments com el lloc més proper on es poden obtenir en condicions adequades. A efectes d'aquesta missió, s'ha considerat de proximitat tot aquell aliment procedent del territori català. Vinculat a la proximitat hi ha també el concepte d' "aliments de temporada" que indica que en algun moment de l'any, de manera natural i degut al seu cicle biològic, els trobem en el seu punt òptim de consum i només estan disponibles al mercat durant un cert període de temps.

3. Palanques de la missió

A continuació es relacionen les palanques de la missió que responen a la pregunta de "*actuant sobre què*":

Producció sostenible:

La producció d'aliments a la regió metropolitana de Barcelona ha de tendir a un compliment cada cop major dels criteris de sostenibilitat. La proximitat hi contribueix reduint l'impacte ambiental del transport, però també cal avançar en tres direccions: millor gestió de recursos, com l'aigua o el sòl, tècniques de producció més sostenibles i protecció i recuperació de varietats locals.

Distribució i comercialització:

Els productes de proximitat solen tenir dificultats per arribar al mercat, fora del seu entorn més immediat. Per treure profit del potencial de mercat de la regió metropolitana de Barcelona al comptar amb canals de comercialització adequats i punts de venda que reconeguin i posin en valor la producció local. Aquesta canals, a més, han d'apropar les persones productores amb les consumidores.

Consum responsable:

L'actitud, individual i col·lectiva, de les persones consumidores és clau per aconseguir impulsar la producció de proximitat i, en general, la sostenibilitat del sistema alimentari, que és un requisit bàsic per fer-lo també més saludable. Des de la tria dels productes fins al seu ús adequat i la minimització del malbaratament i les deixalles cal plantejar la nostra alimentació amb una mirada conscient i responsable.

Dieta saludable:

L'impacte de l'alimentació en la nostra salut i la del planeta és evident i, en aquest sentit, la dieta tradicional, basada en productes de proximitat -el que en general coneixem com a "dieta mediterrània"- és una garantia de sostenibilitat i d'aportació dels nutrients necessaris i una forma de lluitar contra l'obesitat i altres patologies que han emergit amb el canvi d'hàbits alimentaris.

Equitat en la cadena alimentària:

Proporcionar aliments a la ciutadania ha de ser una activitat dignificada i degudament remunerada en cada baula de la cadena alimentària i derivar en uns preus justos que els facin accessibles a tothom. La garantia del dret a l'alimentació passa, doncs, perquè qui produeix aliments, qui els distribueix i qui els comercialitza en puguin fer el seu mode de vida, garantint també l'imprescindible relleu generacional.

4. Vectors de la missió

A continuació es llisten els vectors de la missió que responen a la pregunta "de quina manera":

- **Gestió més eficient de l'aigua**
- **Més sòl agrari protegit i gestionat**
- **Impuls dels circuits curts**
- **Adequació de la compra pública**
- **Promoció de la dieta mediterrània**
- **Increment, diversificació i distribució dels punts de venda**
- **Increment de la producció ecològica**
- **Consolidació de la certificació de proximitat**
- **Reducció del malbaratament**
- **Implicació dels menjadors col·lectius**
- **Extensió de l'educació i la sensibilització**
- **Preus més justos al llarg de la cadena alimentària**
- **Més producte de proximitat en la indústria i la restauració**
- **Millora de les condicions laborals**
- **Reorientació d'exportacions de productes locals**
- **Minimització d'embalatges**
- **Increment de les varietats locals**
- **Relleu generacional i nova pagesia**

5. Proposta de mesures principals de la missió

1. Enfortiment dels espais de gestió de les explotacions agrícoles (parcs agraris i similars).
2. Desplegament dels centres d'intercanvi d'alimentació de proximitat.
3. Impuls dels projectes per incrementar la presència de productes de proximitat i ecològics a Mercabarna.

4. Utilització de la compra pública i incentiu als menjadors col·lectius per a la introducció progressiva de productes de proximitat i ecològics.
5. Promoció de canvis legislatius que afavoreixin el consum de productes de proximitat i ecològics, com ara exempcions/bonificacions de taxes municipals o metropolitanes a la producció i comercialització.
6. Detecció i promoció d'estratègies de valorització de la producció de proximitat i ecològica, aprofitant sinergies amb altres activitats econòmiques de la metròpoli.
7. Unificació i consolidació d'un distintiu per als aliments de proximitat i els comerços que els distribueixin.
8. Creació de bancs de terres i vinculació amb figures com ara els contractes agraris i els espais Test agraris.
9. Incorporació de l'alimentació als cartipassos municipals i creació, on calgui, de consells alimentaris locals i d'un consell alimentari metropolità.
10. Promoció de la recerca a través de l'Observatori Alimentari Metropolità de dades relatives a la demanda i oferta de productes de proximitat i ecològics.
11. Promoció de l'educació i el canvi cultural de la ciutadania cap a unes dietes més saludables i sostenibles, a través de l'educació formal, les campanyes de promoció i la regulació de la publicitat.
12. Impuls d'iniciatives que assegurin el dret a una alimentació més saludable i sostenible per a tota la ciutadania, basades en la garantia de rendes i l'empoderament i de les persones amb un enfocament comunitari.
13. Suport a estratègies de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari en totes les baules de la cadena.

6. Espai de referència

Amb l'objectiu d'activar els actors metropolitans al voltant i pel desenvolupament de les missions del Compromís Metropolità 2030, i sense la necessitat de crear nous espais de participació, es proposa **col·laborar amb l'espai de governança de la [Carta Alimentària de la Regió Metropolitana de Barcelona \(CARM\)](#) com a espai de referència** per a la missió d'alimentació saludable.

La seva funció essencial serà la de **custodiar el desenvolupament de les missions i servir de plataforma** per establir noves aliances, desenvolupar nous instruments i articular nous processos a escala de regió.

7. Relació amb Agendes i plans i programes

7.1. Relació amb les Agendes globals

La missió d'Alimentació saludable **contribueix als Objectius de Desenvolupament Sostenible, Agenda 2030 de l'ONU** de la següent manera:

MISSIÓ D'ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE I SALUDABLE DEL COMPROMÍS METROPOLITÀ 2030							
MISSIÓ	Garantir l'accés a una alimentació més saludable i sostenible per a tothom i a tot arreu.						
COMPROMÍS 2030	El 2030 la dieta de la població de la regió metropolitana de Barcelona es basarà en un 60 % en aliments de proximitat.						
PALANQUES	<table border="0"> <tr> <td>1. Producció sostenible</td> <td>4. Dieta saludable</td> </tr> <tr> <td>2. Distribució i comercialització</td> <td>5. Equitat en la cadena alimentària</td> </tr> <tr> <td>3. Consum responsable</td> <td></td> </tr> </table>	1. Producció sostenible	4. Dieta saludable	2. Distribució i comercialització	5. Equitat en la cadena alimentària	3. Consum responsable	
1. Producció sostenible	4. Dieta saludable						
2. Distribució i comercialització	5. Equitat en la cadena alimentària						
3. Consum responsable							
VECTORS DE LA MISSIÓ CM2030	FITES DELS ODS AGENDA 2030						
<ul style="list-style-type: none"> • Preus més justos al llarg de la cadena alimentària. 	1.2. Per a 2030, reduir com a mínim a la meitat la proporció d'homes, dones, nens i nenes de totes les edats que viuen en la pobresa en totes les seves dimensions d'acord amb les definicions nacionals.						
<ul style="list-style-type: none"> • Implicació dels menjadors col·lectius. • Increment, diversificació i distribució de punts de venda. 	2.1. Per a 2030, posar fi a la fam i assegurar l'accés de totes les persones, en particular de les persones pobres i en situacions vulnerables, inclosos els lactants, a una alimentació sana, nutritiva i suficient durant tot l'any.						
<ul style="list-style-type: none"> • Mes sol agrari protegit i gestionat. • Relleu generacional i nova pagesia. 	2.3. Per a 2030, duplicar la productivitat agrícola i els ingressos dels productors/es d'aliments de petita escala, en particular les dones, els pobles indígenes, agricultors/es familiars, pastors/es i pescadors/es, a través, entre d'altres, d'un accés segur i equitatiu a les terres, a altres recursos de producció i inputs, coneixements, serveis financers, mercats i oportunitats per a la generació de valor afegit i treball no agrícola.						
<ul style="list-style-type: none"> • Increment de la producció ecològica. 	2.4. Per a 2030, assegurar la sostenibilitat dels sistemes de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilients que augmentin la productivitat i la producció, contribueixin al manteniment dels ecosistemes, enforteixin la capacitat d'adaptació al canvi climàtic, fenòmens meteorològics						

	extremes, sequeres, inundacions i altres desastres, i millorin progressivament la qualitat del sòl i la terra.
• Reorientació d'exportacions de productes locals.	2.5.b. Corregir i prevenir les restriccions i distorsions comercials dels mercats agropecuaris mundials, a través, entre d'altres, de l'eliminació paral·lela de totes les formes de subvencions a les exportacions agrícoles i totes les mesures d'exportació d'efectes equivalents, de conformitat amb el mandat de la Ronda de Doha per al Desenvolupament.
• Promoció de la dieta mediterrània • Increment de la producció ecològica • Gestió més eficient de l'aigua	3.9 Per al 2030, reduir substancialment el nombre de morts i malalties produïdes per productes químics perillosos i la contaminació de l'aire, l'aigua i el sòl
• Extensió de l'educació i la sensibilització.	4.7. Per a 2030, garantir que tot l'alumnat adquireixi els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, a través, entre d'altres, de l'educació per al desenvolupament sostenible i l'adopció d'estils de vida sostenibles, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no-violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural i de la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.
• Gestió més eficient de l'aigua.	6.4. Per a 2030, augmentar substancialment la utilització eficient dels recursos hídrics a tots els sectors, i assegurar la sostenibilitat de l'extracció i del subministrament d'aigua potable per tal de fer front a l'escassetat d'aigua i reduir substancialment el nombre de persones que pateixen d'escassetat d'aigua.
• Millora de condicions laborals	8.5. Per a 2030, aconseguir l'ocupació plena i productiva i garantir un treball digne per a tots els homes i dones, inclosos el jovent i les persones amb discapacitat, així com la igualtat de remuneració per treball d'igual valor.
• Implicació dels menjadors col·lectius • Preus més justos al llarg de la cadena alimentària	10.3 Garantir la igualtat d'oportunitats i reduir la desigualtat de resultats, fins i tot eliminant les lleis, polítiques i pràctiques discriminatòries i promovent legislacions, polítiques i mesures adequades al respecte. 10.4 Adoptar polítiques, especialment fiscals, salarials i de protecció social, i aconseguir progressivament una major igualtat.
• Impuls dels circuits curts.	11.7.a. Donar suport als vincles econòmics, socials i ambientals positius entre les zones urbanes, periurbanes i rurals enfortint la planificació del desenvolupament nacional i regional.
• Reducció del malbaratament	12.3. Per a 2030, reduir a la meitat el malbaratament d'aliments per capita mundial en la venda al detall i el consum, així com les pèrdues d'aliments a les cadenes de producció i distribució, incloses les pèrdues postcollita.

<ul style="list-style-type: none"> • Minimització d'embalatges 	12.5. Per a 2030, disminuir de manera substancial la generació de residus mitjançant polítiques de prevenció, reducció, reciclatge i reutilització.
<ul style="list-style-type: none"> • Consolidació de la certificació de proximitat. • Més producte de proximitat en la indústria i la restauració. 	12.6. Encoratjar les empreses, en especial les grans empreses i les empreses transnacionals, a adoptar pràctiques sostenibles i a incorporar informació sobre la sostenibilitat en el seu cicle de presentació d'informes.
<ul style="list-style-type: none"> • Adequació de la compra pública. 	12.7. Promoure pràctiques de contractació pública que siguin sostenibles, de conformitat amb les polítiques i prioritats nacionals.
<ul style="list-style-type: none"> • Promoció de la dieta mediterrània. 	12.8. Per a 2030, assegurar que les persones de tot el món tinguin informació i conscienciació pertinents per al desenvolupament i els estils de vida sostenibles, en harmonia amb la natura.
<ul style="list-style-type: none"> • Gestió més eficient de l'aigua. • Més sòl agrari protegit i gestionat • Increment de les varietats locals • Increment de la producció ecològica 	<p>15.1 Per al 2020, vetllar per la conservació, el restabliment i l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres i els ecosistemes interiors d'aigua dolça i els serveis que proporcionen, en particular els boscos, les zones humides, les muntanyes i les zones àrides, d'acord amb les obligacions concretes en virtut d'acords internacionals</p> <p>15.3 Per al 2030, lluitar contra la desertificació, rehabilitar les terres i els sòls degradats, incloses les terres afectades per la desertificació, la sequera i les inundacions, i procurar aconseguir un món amb una degradació neutra del sòl</p> <p>15.4 Per al 2030, vetllar per la conservació dels ecosistemes muntanyencs, inclosa la seva diversitat biològica, per tal de millorar la seva capacitat de proporcionar beneficis essencials per al desenvolupament sostenible</p>

7.2. Agendes sectorials, plans i programes relacionats amb la missió

- [Pla Estratègic de l'Alimentació de Catalunya \(2021-2026\)](#)
- [Carta Alimentària de la Regió Metropolitana de Barcelona](#)
- [The Barcelona Challenge for Good Food and Climate](#)
- [BCN Smart Rural](#)
- [Pla d'Acció del Sistema Alimentari de l'AMB](#)
- [Estratègia d'Alimentació Sostenible de Barcelona 2030](#)
- <https://www.decidim.barcelona/processes/estrategiaalimentaciosostenible?locale=ca>

8. Grup de treball de la missió

La concepció de la missió es va dur a terme a partir dels treballs realitzats en el marc del procés Barcelona Demà, i el procés participatiu dut a terme amb els cicles metropolitans, consultable a: barcelonadema-participa.

Posteriorment es van dur a terme 3 tallers amb persones expertes, on es van convidar agents diversos, representants de la 5è hèlix i dels diferents sectors i àmbits amb implicacions en l'aleshores futura missió. De forma activa van participar les següents entitats:

Mercabarna, IERMB, Diputació de Barcelona (Direcció Territorial Agrària, Gerència de Serveis de Comerç Urbà), Universitat de Barcelona, Col·legi d'Economistes, Unió de Pagesos, CREDA (UPC), PRODECA (Generalitat de Catalunya), Direcció General d'Empreses Agroalimentàries, Qualitat i Gastronomia (Generalitat de Catalunya), Àrea Metropolitana de Barcelona (Àrea de Desenvolupament Econòmic i Social, Àrea de Desenvolupament de Polítiques Urbanístiques), Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, PIMEC Agroalimentària, KSNET, PEMB (equip de polítiques alimentàries, equip tècnic i comissariat del procés Barcelona Demà).

#CompromísMetropolità
@pembarcelona

Amb la col·laboració de:

Pla Estratègic Metropolità de Barcelona
Canòdrom - Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica
C/ Concepció Arenal 165
08027 Barcelona
Tel. +34 93 318 70 51